Фізичне виховання в контексті сучасної освіти: Матеріали XIV Міжнародної науково-методичної конференції. За заг. ред. І. І. Вржеснєвського. – К.: НАУ, 2019. – С. 85-87.

Скидан І. В., Гейченко С. П. *(Україна)*

ДОСВІД РЕФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗВО ПОЛЬЩІ

Вступ. В умовах трансформації сучасної освіти є суттєвим вивчення досвіду розвитку та організації фізичного виховання у вищих закладах Польщі. У Польщі існує 6 закладів вищої освіти фізкультури, всі вони відкриті і мають ранг академії. Академія Фізичного Виховання Юзефа Піл-судського у Варшаві має філіал створений у 2014 в Бялій-Подлясці, а в структурі Академії фізичного виховання ім. Євгенія Пясецького в Познані діє факультет фізичної культури, в Гожуві-Велькопольскому (в період з 1971-1984 мав статус філії AWF Кострома). Крім того, навчання з фізичного виховання пропонують численні непублічні університети а також обрані державні університети та Опольський політехнічний університет. Нагляд над університетами з фізичного виховання здійснює міністр який компетентний з питань вищої освіти.

В шести вузах фізичного виховання у 2000-2001 навчальному році навчалось 22,2 тис. студентів, 2005-2006 навчальні роки 28,2 тис. студентів, а в 2010-2011 навчальний рік - 27,6 тис. студентів. Станом на 30 листопада 2015 року в вузах з фізичного виховання навчалось 24 727 студентів, у тому числі 12 916 жінок (52,23%).

Основні результати дослідження. В „Державній програмі здоров'я на 1996 – 2005 роки" визначались завдання державним і місцевим органом влади з розвитку фізичної культури, фізичного виховання та спорту, рекреації й реабілітації, підготовки фахівців фізичної культури та встановлювались вимоги стосовно дотримання заходів безпеки під час проведення фізичної культури". Відповідно до цих документів головними постулатами вчення о фізичній культурі виявилось, що:

– фізичне виховання існує на вільному ринку предметів навчання у вищому навчальному закладі;

– навчання фізичної культури включає в себе: фізичне виховання, рекреацію, спорт і туризм та є спільним середовищем для розвитку тіла та здоров'я, підтримки психологічного стану молоді;

– фізична культура має сприяти всебічному розвитку особистості в рівній мірі як інтелектуальній, суспільній так і в матеріальній сфері;

– фізичне виховання у вищих навчальних закладах має враховувати зміни які відбуваються в суспільстві та враховувати потреби вільного ринку праці;

– програми фізичного виховання повинні враховувати специфіку підготовки фахівців навчального закладу;

– фізичне виховання має сприяти підготовці студентів до самостійного дорослого життя як у родині, так і в суспільстві;

– фізичне виховання має відповідати потребам та зацікавленості студентської молоді.

Проведений Міністерством народної освіти аналіз якості занять з фізичного виховання на денних формах навчання вищих навчальних закладів Польщі як державного, так і приватного показав, що в усіх державних вищих навчальних закладах фізичне виховання розглядається в якості обов'язкового предмета навчання. Найчастіше заняття проводиться на перших двох курсах. На старших курсах заняття з фізичного виховання проводиться факультативно та має характер додаткових. В приватних вищих навчальних закладах лише 50% ЗВО проводили заняття з фізичного виховання як обов'язкові, 40% – факультативно та 10% заняття не проводили.

До 1997 року обсяг занять з фізичного виховання в більшості у державних вищих навчальних закладах складав 120 годин. Заняття проводились по 2 години на тиждень на 1-му та 2-му курсі навчання. В 30% ЗВО заняття з фізичного виховання проводились в обсязі 180 годин на 1-3 курсах навчання, а в деяких ЗВО (Варшавська, Краківська

Політехніка, Ягеллонський Університет) за окремими спеціальностями до 240 годин. В 15% ЗВО заняття з фізичного виховання проводились в обсязі 30-60 годин. Найбільша кількість занять з фізичного виховання проводилась у політехнічних ЗВО (4-6 семестрів навчання), в педагогічних та економічних академіях і університетах протягом 4 семестрів навчання, в комерційних університетах заняття з фізичного виховання проводились у 2 – 4 семестрі в обсязі 60 – 120 годин.

Відповідно до європейських стандартів освіти у подальшому в багатьох ЗВО реформується система організації та проведення занять з фізичного виховання. Міністерством освіти і науки та ЗВО фізичного виховання і спорту запропонували модель обов'язкового фізичного виховання студентів. Головна ідея реформування полягає в самостійному виборі виду занять з фізичного виховання разом з обов'язковою участю в цих заняттях протягом 3-х років. Вищим навчальним закладом в яких кількість занять з фізичного виховання були значно зменшена, пропонувалось організовувати групи факультативних занять з оздоровчої спрямованості. Студентам надається право вибору виду та форми участі в обов'язкових занять із фізичного виховання і пропонуються найбільш популярні серед молоді види спорту, різноманітні рівні складності їх проведення, вибір викладача та часу проведення занять. Але незважаючи на прийняті організаційно-правові заходи, відносно фізичної культури і спорту в нових соціально-політичних умовах до 2004 року в повному обсязі не вдалося досягнути бажаних результатів.

З 2004 року Польща стає членом Європейської спільноти, що дає подальший поштовх реформ. Особливе значення приділяється розвитку спортивних об'єктів. Реконструюються старі, та будуються нові сучасні спортивні споруди й майданчики. Студенти у ЗВО все більше залучають до спортивно-масових заходів, туризму та рекреаційних заходів. У сфері фізичної культури і спорту головна увага приділяється розвитку спортивних клубів та „Академічного спортивного союзу" в системі вищої освіти. Спортивний клуб вищого навчального закладу організує свою роботу відповідно до закону „про громадські об'єднання" від 7.04.1989 р. [3] і статуту вищого навчального закладу. Спортивні клуби стають ключовою ланкою системи організації фізичної культури і спорту у вищих навчальних закладах. Вони працюють як у державних, так і у приватних навчальних закладах. За спортивними клубами закріплюються спортивні споруди, майданчики та інші технічні об'єкти спортивного призначення. В 2010 році приймається закон „Про спорт" від 25.06.2010 р. у якому закріплюється значення спортивних клубів для розвитку спорту, в тому числі серед студентської молоді. В другому розділі закону „Про спорт" встановлюються види спортивних клубів, принципи їх функціонування, надається право надавати стипендії кращім спортсменам.

На початку XXI сторіччя відбувається переоцінка ставлення до фізичного виховання в вищих навчальних закладах Польщі. Впорядковуються обов'язкові форми проведення занять з фізичного виховання, розширюються можливості проведення факультативних форм заняття, активізується робота спортивних клубів. Фізична культура студентів розвивається в двох головних напрямах: 1) спортивний – залучення студентів до активних занять з різноманітними видами спорту; 2) рекреаційний – підтримка особистого стану здоров'я, вміння активно з фізичним навантаженням проводити особистий час та дозвілля.